

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merityösopimuslain 1 ja 13 luvun muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merityösopimuslain 1 ja 13 luvun muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 34/2022 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 25/2022 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Johanna Ylitepsa, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Pekka Kouhia, Liikenne- ja viestintävirasto
- ylilääkäri Päivi Miilunpalo, Työterveyslaitos
- asiantuntija Joachim Alatalo, Suomen Konepäälystöliitto ry
- varatoiminnanjohtaja Pipsa Mörn, Suomen Laivanpäälystöliitto ry
- puheenjohtaja, merikapteeni Petri Luotio, Suomen Matkustajalaivayhdistys ry
- lakimies Sannaleena Kallio, Suomen Merimies-Unioni SMU ry
- varatoimitusjohtaja Hans Ahlström, Suomen Varustamot ry
- työmarkkinalakimies Maija Mattila, Suomen Varustamot ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Lounais-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2022 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merityösopimuslakia, yhteistoimintalakia ja yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annettua lakia. Merityösopimuslakiin lisättäisiin säännökset työnantajan oikeudesta velvoittaa työntekijä suorittamaan puhalluskoe sen selvittämiseksi, onko työntekijä alkoholin vaikutuksen alaisena työajalla. Lisäksi laissa ehdotetaan säädettäväksi henkilötietojen käsittelystä puhalluskokeiden yhteydessä. Ehdotettavia säännöksiä sovellettaisiin myös losseilla tehtävään työhön.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan merityösopimuslakiin työntekijöiden alkoholipuhallutuksia koskevia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan työnantajalla on säännösten nojalla oikeus velvoittaa työntekijöitä puhalluskokeeseen aluksella. Esitys on valmisteltu merimiesasiain neuvottelukunnassa.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa miehistön alkoholinkäytöstä johtuvien aluksen, sen miehistön, matkustajien ja ympäristön turvallisuutta vaarantavien tilanteiden ennaltaehkäisemiseksi välttämättömät alusten miehistöön kuuluvien puhalluskokeet aluksilla. Vastaavasti tavoitteena on mahdollistaa puhalluskokeet losseilla. Lisäksi esityksen tavoitteena on turvata aluksen päällikön mahdollisuudet lakisääteisten turvallisuuteen liittyvien velvoitteidensa hoitamiseen siltä osin kuin kyse on alkoholinkäytön aiheuttamista turvallisuusriskeistä ja selkeyttää työsuhteen osapuolten asemaa sekä varmistaa asianmukaisten menettelytapojen käyttäminen puhalluskokeiden yhteydessä.

Perustuslakivaliokunta on antanut asiasta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle lausunnon (PeVL 25/2022 vp), jossa todetaan, että nyt ehdotetulle sääntelylle voidaan katsoa olevan perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet. Perustuslakivaliokunta toteaa myös ehdotetun sääntelyn täyttävän täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen osalta perustuslakivaliokunnan käytännössä asetetut edellytykset ja merityön erityiset olosuhteet huomioiden välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 8 §:ssä säädetään työnantajan oikeudesta velvoittaa työntekijä esittämään työsuhteen aikana huumausainetestiä koskeva todistus, ja pitää perusteltuna, että myös aluksilla ja losseilla tapahtuville alkoholipuhallutuksille luodaan lainsäädäntöpohja hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2022 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 34/2022 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen.

Helsingissä 25.5.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Aino-Kaisa Pekonen vas
varapuheenjohtaja Katja Taimela sd
jäsen Kim Berg sd
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Niina Malm sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Jukka Mäkynen ps
jäsen Anders Norrback r
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Ruut Sjöblom kok
jäsen Riikka Slunga-Poutsalo ps
jäsen Sofia Virta vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Miika Suves